

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

อัตวินิบาตกรรม ไม่ใช่สิ่งใหม่ที่เพิ่งจะเริ่มมีปรากฏอยู่ในเนื้อหาของงานวรรณกรรมในช่วงทศวรรษ 2520 - 2530 หากแต่มีมาตั้งแต่ในอดีต เพราะการประกอบอัตวินิบาตกรรมเป็นทางออกทางหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมีอยู่เสมอในสังคม เนื้อหาจากวรรณกรรมจะเป็นสิ่งที่สื่อให้เห็นภาพที่ใกล้เคียงกับชีวิตของคนในสังคมได้เสมอ แต่เป็นเพียงความใกล้เคียงที่ไม่ใช่ความเป็นจริงเสมอ การประกอบอัตวินิบาตกรรมในความเป็นจริงของสังคมกับสิ่งที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมนั้น มีความแตกต่างกัน การที่ผู้เขียนเขียนให้ตัวละครในงานวรรณกรรมของตนประกอบอัตวินิบาตกรรม หรือพยายามกระทำอัตวินิบาตกรรมนั้น จะมีเหตุผลหรือแสดงทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป ในงานวรรณกรรมช่วงก่อนพ.ศ. 2520 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนวนิยาย การประกอบอัตวินิบาตกรรมจะเป็นเพียงวิธีการหนึ่งในการจบเรื่องให้เศร้าและเป็นที่น่าประทับใจของผู้อ่าน วิธีการเช่นนี้จะปรากฏอยู่ในนวนิยายประเภทรักโศก โดยมีเงื่อนไขว่า ตัวผู้ประกอบอัตวินิบาตกรรมมักเป็นตัวละครเอกฝ่ายหญิงหรือตัวละครรองฝ่ายหญิง สาเหตุของการที่ต้องมีการประกอบอัตวินิบาตกรรมก็คือ ความผิดหวังจากความรักเท่านั้น มีนักเขียนหลายท่านที่ประสบความสำเร็จในอาชีพของตนเนื่องจากการใช้เทคนิคนี้ในการผูกใจผู้อ่านให้ประทับใจไปกับความตายของตัวละคร และอาจนับได้ว่า อิงอร เป็นนักเขียนที่ประสบความสำเร็จสูงสุดในการใช้วิธีการให้ตัวละครเอกประกอบอัตวินิบาตกรรมในตอนจบของเรื่องเพื่อจบเรื่องให้เศร้าและเป็นที่น่าประทับใจ

ปีพ.ศ. 2516 นับได้ว่าเป็นปีที่สำคัญมากสำหรับประเทศไทยในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองการปกครอง การเศรษฐกิจ รวมทั้งด้านวรรณกรรม ในส่วนของวรรณกรรมนี้ มีการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา ด้านรูปแบบ จะมีบทกวีและเรื่องสั้นมากขึ้น โดยนักเขียนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ ๆ ที่ใช้งานของตนเป็นสนามสำหรับแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดทางการเมืองซึ่งเป็นส่วนของเนื้อหาที่มีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาที่สะท้อนสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยปัญหา และความอสุติธรรม การเอาัดเอาเปรียบต่าง ๆ กระแสความคิดเหล่านี้ได้มีการสะท้อนแสดงออกเรื่อยมาจนถึงปีพ.ศ. 2519 ที่มีนวนิยาย

ในการควบคุมสื่อมวลชนทุกประเภทตามนโยบายของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เกิดเป็นความ
ระงับของวงวรรณกรรมชั่วคราว เนื้อหาของนวนิยายเปลี่ยนกลับไปเป็นแนวเรื่องรรมย์ในลักษณะ
พาฝัน เช่นเดิม

ปีพ.ศ. 2520 มีรัฐบาลชุดใหม่ที่ให้อิสระกับสื่อมวลชน วงวรรณกรรมจึงเริ่มคึกคักขึ้นอีก
ครั้งหนึ่งหลังจากการถูกปิดกั้นความคิด เกิดพัฒนาการของนวนิยายในแนวสมจริงมากขึ้น โดยที่
นักเขียนจะกระตุ้นให้ผู้อ่านมองกว้างออกไปถึงปัญหาสังคมที่ล้อมรอบอยู่รอบด้าน นวนิยายประเภทนี้
เรียกกันว่า นวนิยายสะท้อนสังคมซึ่งมีเนื้อหาแตกต่างก็ออกไปมากมายตามแต่ทัศนะและความ
สนใจส่วนตัวของนักเขียน เช่น ปัญหาการถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบของคนในระดับล่างของสังคม
ปัญหาความผิดปกติกางเพศ ปัญหาเยาวชน ฯลฯ

จากการสำรวจ นวนิยายที่แต่งขึ้นในระหว่างปีพ.ศ. 2520 - 2530 พบว่ามีนวนิยายที่มี
การประกอบอัตวินิบาตกรรมและพยายามกระทำอัตวินิบาตกรรมของตัวละครเอกจำนวน 16 เรื่อง
แบ่งเป็น อัตวินิบาตกรรมประเภทการพยายามกระทำอัตวินิบาตกรรม (Attempted Suicide)
จำนวน 8 เรื่อง และการประกอบอัตวินิบาตกรรม (Completed Suicide) จำนวน 8 เรื่อง
โดยที่มีสาเหตุแห่งการกระทำอัตวินิบาตกรรม และแสดงทัศนะของนักเขียนต่อการกระทำอัตวินิบาต
กรรมต่างออกไปจากในนวนิยายก่อนหน้านั้น สมควรจะศึกษาวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของนวนิยาย
กลุ่มนี้ และผลกระทบของอัตวินิบาตกรรมซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อนักเขียนนวนิยายใน
ช่วงปีพ.ศ. 2520 - 2530 โดยมีสมมติฐานว่า อัตวินิบาตกรรมที่มีปรากฏอยู่จริงในสังคมมีผลต่อ
ความรู้สึกนึกคิดและการสร้างงานของนักเขียน ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเฉพาะอัตวินิบาตกรรม
ประเภททำลายตนเองโดยตรง (Direct Self Destructive Behavior) จากนวนิยาย
จำนวน 8 เรื่องคือ

1. <u>จนตรอก</u>	ชาติ กอบจิตติ
2. <u>คนจน</u>	วิมล ไกรนิมิต
3. <u>บ้านชนน</u>	กฤษณา อโศกสิน
4. <u>มาลา</u>	ว. วนิชย์กุล
5. <u>โซ่สังคัม</u>	ทมยันตี
6. <u>ทางสุดท้าย</u>	ศศิพงษ์ประไพ

7. สุดถนนบนทางเปลี่ยว นันทนา วีระชน

8. กว่าจะรู้เพียงสา โปต้น

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ดังนี้

ก. ส่วนองค์ประกอบของนวนิยายซึ่งได้เลือกพิจารณาเฉพาะองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เด่นชัดที่ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุ แรงจูงใจ และความจำเป็นในการตั้งกระทำอัติวินิบัติกรรมของตัวละครเอกในนวนิยาย คือ

1. แก่นเรื่อง

แก่นเรื่องของนวนิยายที่มีการประกอบอัติวินิบัติกรรมของตัวละครปรากฏอยู่ในเรื่อง สามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 แก่นเรื่องที่แสดงว่าอัติวินิบัติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาสังคม ที่มีความรุนแรงเกินกว่ากำลังความสามารถของปัจเจกบุคคลที่จะต้านทาน และแก้ไขได้ การประกอบอัติวินิบัติกรรมในลักษณะนี้ เกิดจากการที่บุคคลไม่สามารถทนต่อสภาวะสังคมที่เป็นปัญหา รุมล้อมอยู่รอบด้านของตนเองได้ ทำให้เกิดภาวะความเครียดขึ้นในจิตใจ สภาวะที่เป็นปัญหาที่พบคือ สภาวะทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์ นวนิยายทุกเรื่องในกลุ่มนี้จะพบปัญหาในลักษณะนี้ แต่มีนวนิยายเพียง 2 เรื่อง คือ คนจน และ จนตรอก เท่านั้น ที่ผู้เขียนสะท้อนออกมาอย่างเห็นได้ชัดว่า สภาวะสังคมที่บีบบังคับ ไม่ให้โอกาสแก่ตัวละครเหล่านั้น ทำให้พวกเขาหมดกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหา และมีวิธีการแก้ไขเพื่อจะหนีไปจากสภาวะบีบคั้นนี้ ด้วยการประกอบอัติวินิบัติกรรมเท่านั้น

1.2 แก่นเรื่องที่แสดงว่าอัติวินิบัติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาจากสภาวะทางครอบครัว โดยเป็นผลมาจากครอบครัว เลี้ยงดู และสร้างค่านิยมที่ผิดพลาด นวนิยายที่แสดงแก่นเรื่องเช่นนี้ได้แก่ บ้านชนนิก มาษา โซ่สังคม ทางสุดท้าย สุดถนนบนทางเปลี่ยว และ กว่าจะรู้เพียงสา การประกอบอัติวินิบัติกรรมในลักษณะนี้เป็นผลมาจากสภาวะทางจิตใจของตัวละครมากกว่าสภาวะทางสังคม สภาพจิตที่ท้อแท้สิ้นหวังหรืออยู่ในสภาวะที่หลงผิด ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าไม่อาจทนต่อความบีบคั้นทางจิตใจนี้ได้ จนกลายเป็นปัญหาความผิดปกติทางจิตซึ่งเป็นสภาวะทางอารมณ์ที่สะสมอยู่ในจิตใจของตัวละคร หรืออาจเป็นอาการทางประสาท ปัญหาลักษณะนี้พบในนวนิยาย 4 เรื่อง คือ บ้านชนนิก มาษา โซ่สังคม และ ทางสุดท้าย ตัวละครที่ประกอบอัติวินิบัติ

กรรมทุกตัวจะมีความผิดปกติทางจิตใจก่อนที่จะมีการตัดสินใจประกอบอวัยวะวินิบัติกรรม

2. โศร่งเรื่อง

โศร่งเรื่องของนวนิยายกลุ่มนี้จะมีความสลับซับซ้อนและเกี่ยวเนื่องต่อ ๆ กัน ไปของห่วงโซ่แห่งปัญหาที่จะกบฏที่มีความรุนแรงและยุ่งยากแห่งปัญหามากขึ้น ๆ ทุกที โศร่งเรื่อง จะแสดงถึงการดิ้นรนต่อสู้ เพื่อการดำรงอยู่ในสังคมของมนุษย์ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครมักจะมี ความรุนแรงและยุ่งยากเกินกว่าที่ตัวละครจะแก้ไขได้ด้วยตนเอง ตัวละครจึงพ่ายแพ้และหลีกเลี่ยง ปัญหาอื่น ๆ ด้วยการประกอบอวัยวะวินิบัติกรรม

โศร่งเรื่องของนวนิยาย ที่มีการประกอบอวัยวะวินิบัติกรรมของตัวละครปรากฏ อยู่ในเรื่อง สามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 โศร่งเรื่องที่แสดงถึงปัญหาหรือข้อขัดแย้งอันเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจและสังคม โศร่งเรื่องในลักษณะนี้จะมีความสัมพันธ์กับแก่นเรื่องที่แสดงว่าอวัยวะวินิบัติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาเนื่องมาจากปัญหาสังคม เพราะความขาดแคลนทางเศรษฐกิจ เป็นปัญหาสังคมที่สำคัญที่สุด เป็นปัญหาในระดับชาติที่รัฐบาลทุก ๆ รัฐบาลพยายามหาทางแก้ไข ปัญหาลักษณะนี้พบในนวนิยาย 2 เรื่อง คือ คนจน และ จนตรอก โศร่งเรื่องของนวนิยายทั้ง 2 เรื่องมีความคล้ายคลึงกัน เริ่มตั้งแต่ปัญหาความยากจนในชนบท ปัญหาความยากจนในสังคมเมือง ปัญหาการกดขี่ เอาไรต์เอาเปรียบจากผู้มีโอกาสดกว่า ปัญหาการโสเภณี ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ ทำให้ตัวละครมีความอ่อนล้า บอบช้ำ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ จนในที่สุดเกินขีดจำกัดแห่งความอดทน ทางออกสุดท้ายที่ตัวละครจำต้องปฏิบัติคือ การประกอบอวัยวะวินิบัติกรรม

2.2 โศร่งเรื่องที่แสดงถึงปัญหาทางครอบครัว โศร่งเรื่องลักษณะนี้จะมีความสัมพันธ์กับแก่นเรื่องที่แสดงว่าอวัยวะวินิบัติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาจากสภาวะครอบครัว ซึ่งเป็นผลมาจากการอบรม เลี้ยงดู และปลูกฝังค่านิยมที่ผิด ๆ ปัญหาลักษณะนี้พบในนวนิยาย 6 เรื่อง คือ บ้านชนนิก มาษา โซ่สังคม ทางสุดท้าย สุดถนนบนทางเปลี่ยว และ กว่าจะรู้เดียงสา โศร่งเรื่องของนวนิยายแต่ละเรื่องจะมีความแตกต่างกันออกไปในส่วนของรายละเอียด

3. ตัวละครเอก

ตัวละครเอกที่ประกอบอวัยวะวินิบัติกรรมมักจะเป็นตัวละครที่มีพื้นฐานทางครอบครัวที่มีปัญหา กล่าวคือ ถ้าไม่ใช่ครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกัน ก็จะเป็นครอบครัวที่มีการทะเลาะ

เบาะแว้งกันภายในบ้านเสมอ ปัญหาดังกล่าวจะมีผลอย่างมากต่ออารมณ์ จิตใจ และพฤติกรรมของตัวละคร ปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการประกอบอัตวินิบาตกรรม เพราะการที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ทำให้สมาชิกต้องออกไปดิ้นรนทำงาน ความรัก ความอบอุ่น และความสัมพันธ์กันในบ้านมีน้อย มีผลให้จิตใจแห้งกระด้าง ไม่มีความผูกพันต่อกัน ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจจะทำให้บุคคลมีความเครียด ซึ่งเมื่อสะสมกันนาน ๆ เข้า จะทำให้มีอาการทางประสาทเกิดเป็นความเจ็บป่วยทางจิตขึ้น บุคคลถ้าไม่มีความผิดปกติใด ๆ เมื่อมีความเครียดหรือความขัดแย้งในใจเกิดขึ้น ก็มักจะสามารถเลือกใช้กลวิธีทางจิตใจในการป้องกันตนเอง (Defense Mechanism) ที่เหมาะสมกำจัดความเครียดหรือข้อขัดแย้งนั้น ๆ ไปได้ แต่ถ้ามีความผิดปกติเกิดขึ้น ไม่ว่าจะทางกายหรือทางจิต อาจมีการเลือกใช้กลวิธีทางจิตใจในการป้องกันตนเองที่ผิด ๆ ได้ การประกอบอัตวินิบาตกรรมอาจเป็นหนึ่งในทางเลือกที่ผิด ๆ นั้น

ข. ส่วนของนักเขียน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเขียนที่เขียนนวนิยายที่มีการประกอบอัตวินิบาตกรรมปรากฏอยู่ในเรื่อง ได้รับคำตอบจากนักเขียน 5 ท่าน คือ กฤษณา อโศกสิน ว. วินิจฉัยกุล ทมยันตี โบตัน และ นันทนา วีระชน ได้รับคำตอบดังนี้ นักเขียนทุกท่านให้ความสนใจและศึกษาทฤษฎีทางจิตวิทยา โดย โบตัน อธิบายว่าเคยได้เรียนวิชาเกี่ยวกับจิตวิทยามาก่อน และนอกจากนั้นก็ศึกษาเพิ่มเติมภายหลังด้วยการอ่านหนังสือ กฤษณา อโศกสิน ยอมรับว่าได้นำเอาทฤษฎีทางจิตวิทยานำมาใช้ในระดับมากที่สุด ว. วินิจฉัยกุล นำมาใช้ในระดับมาก ส่วนนักเขียนอีก 3 ท่านที่เหลือนำมาใช้ในระดับปานกลาง โดยทมยันตี อธิบายว่าต้องดูถึงความเหมาะสมและความเกี่ยวข้องกับโครงเรื่องเป็นสำคัญด้วย ส่วนโบตัน อธิบายว่าในการนำมาใช้นั้นไม่ได้ยึดทฤษฎีเป็นหลักตายตัว เพียงแต่อิงบ้าง และนักเขียนเห็นด้วยว่าความขัดแย้งภายในจิตใจ ความบีบคั้นกดดันต่าง ๆ ทั้งจากปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมและปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของมนุษย์ เป็นมูลเหตุนำไปสู่การประกอบอัตวินิบาตกรรม กฤษณา อโศกสิน อธิบายเพิ่มเติมว่า สาเหตุอื่นที่นำไปสู่การประกอบอัตวินิบาตกรรม เช่น การวิกลจริต เป็นต้น

นักเขียนจะให้ความสำคัญกับการปูพื้นฐาน เกี่ยวกับภูมิหลัง ลักษณะนิสัย พฤติกรรมตลอดจนเหตุการณ์ภายนอกต่าง ๆ ที่มีผลต่อการกระทำของตัวละครในนวนิยายค่อนข้างมาก โดยนักเขียนยอมรับว่ามีความสนใจต่อการปูพื้นฐานนั้นในระดับมากที่สุดถึง 4 ท่าน คือ กฤษณา อโศกสิน ว. วินิจฉัยกุล โบตัน และ นันทนา วีระชน ในระดับมากเพียง 1 ท่าน คือ ทมยันตี นับได้ว่าเป็น

การให้ความสนใจในระดับสูงมาก เหตุที่นักเขียนให้ความสนใจในเรื่องนี้มาก เพราะถือว่าการปูพื้นฐานเท่ากับเป็นการสร้างแรงจูงใจ (Motivation) และเหตุผลแห่งการกระทำพฤติกรรมโดยใช้ภูมิหลัง ลักษณะนิสัย พฤติกรรมของตัวละครตลอดจนเหตุการณ์ภายนอกต่าง ๆ ให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับแรงจูงใจนี้ซึ่งเท่ากับเป็นการให้เหตุผล หรือคำอธิบาย กับการกระทำของตัวละครในนวนิยาย กฤษณา อโศกสิน ว. วินิจฉัยกุล และ โบตัน มีความเห็นว่า เหตุการณ์หรือความเป็นไปต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันมีผลต่อความคิดและเนื้อหาของนวนิยายในระดับมาก ในขณะที่ ทมยันตี และ นันทนา วีระชน มีความเห็นว่ามีผลในระดับปานกลาง

การประกอบอัตวินิบาตกรรมในสังคมปัจจุบันนี้ มีนักเขียนนวนิยาย 2 ท่าน คือ โบตัน และ นันทนา วีระชน ที่ให้ความสนใจในระดับมาก แต่นักเขียนอีก 3 ท่านคือ กฤษณา อโศกสิน ว. วินิจฉัยกุล และ ทมยันตี ให้ความสนใจในระดับปานกลาง โดย กฤษณา อโศกสิน ทมยันตี และ นันทนา วีระชน ยอมรับว่า มองการประกอบอัตวินิบาตกรรมเป็นปัญหาสังคมอันหนึ่งในสังคมไทยปัจจุบัน ส่วน ว. วินิจฉัยกุล และ โบตัน ไม่เห็นด้วยว่าการประกอบอัตวินิบาตกรรมเป็นปัญหาสังคม นันทนา วีระชน เห็นด้วยในระดับมากที่สุด กฤษณา อโศกสิน กับ ทมยันตี เห็นด้วยในระดับปานกลางว่า อัตราการประกอบอัตวินิบาตกรรมของคนไทยในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้นกว่าอดีตจนถึงขั้นน่าวิตกและควรรหาทางแก้ไข ส่วน โบตัน เห็นด้วยในระดับมาก ว่าอัตราการประกอบอัตวินิบาตกรรมของคนไทยในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่ถึงขั้นน่าวิตก อย่างไรก็ตามควรรหาทางแก้ไข ในฐานะนักเขียนควรช่วยปลดปล่อยโลม แก้ไขปัญหาด้วยการชี้แนะแนวทางซึ่งอาจจะแนะนำโดยตรงในเรื่องหรือโดยอ้อมจากตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับตัวละคร แต่สำหรับ ว. วินิจฉัยกุล ไม่เห็นด้วย ว่าอัตราการประกอบอัตวินิบาตกรรมของคนไทยในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้นกว่าอดีตจนถึงขั้นน่าวิตกและควรรหาทางแก้ไข การที่นักเขียนให้ตัวละครประกอบอัตวินิบาตกรรม หรือพยายามกระทำอัตวินิบาตกรรมนั้น มีนักเขียนเพียง 2 ท่านเท่านั้น คือ โบตัน และ ทมยันตี ที่ยอมรับว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการสะท้อนภาพสังคมในยุคปัจจุบัน ส่วน นักเขียนท่านอื่น ๆ กลับปฏิเสธว่าไม่ใช่เป็นการสะท้อนภาพสังคม

ในส่วนของนักเขียนชาย 2 ท่าน คือ ชชาติ กอบจิตติ และวิมล ไทรนิ่มนวล มีความเห็นที่ต่างออกไป คือจะมองว่าการประกอบอัตวินิบาตกรรมของผู้คนในสังคมปัจจุบันเป็นสิ่งที่มียุติธรรม เป็นปัญหาสังคมที่เราควรจะต้องตระหนัก เอาใจใส่ และหากเป็นไปได้ควรมีการหาทางป้องกันและ

ช่วยเหลือ โดยมีทัศนะว่าสาเหตุของการประกอบอัตวินิบาตกรรมเป็นผลมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัญหาที่คุกคามคนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในขณะนี้

ดังนั้นในส่วนนี้นักเขียนอาจสรุปได้ว่า นักเขียนเพศหญิงและนักเขียนเพศชายมองการประกอบอัตวินิบาตกรรมในทัศนะที่ต่างกัน จึงทำให้มีการเขียนถึงการประกอบอัตวินิบาตกรรมของตัวละครในมุมมองที่ต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษานวนิยายที่มีการประกอบอัตวินิบาตกรรมปรากฏอยู่ในเรื่อง พบสิ่งที่น่าสนใจควรที่จะมีการศึกษาต่อไปอีกหลายประการ เช่น ภาพของปัญหาสังคมซึ่งในวิทยานิพนธ์นี้ ยังศึกษาเฉพาะนวนิยายเพียงกลุ่มที่มีการประกอบอัตวินิบาตกรรม ควรมีการศึกษานวนิยายไทยในช่วงปีพ.ศ. 2520 - 2530 ทุก ๆ เล่ม นอกจากนี้วิทยานิพนธ์นี้ ยังศึกษาเฉพาะแต่อัตวินิบาตกรรมประเภทที่กระทำสำเร็จ (Completed Suicide) เท่านั้น การพยายามกระทำอัตวินิบาตกรรม (Attempted Suicide) ซึ่งก็น่าสนใจแต่ยังไม่ได้ทำการศึกษา จึงเห็นควรทำการศึกษาต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย